

17.6.2020

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Engström Annukka
PL 36
00521 HELSINKI

**Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto ympäristö-
vaikutusten arviointiselostuksesta Maantie 152 välillä Hämeenlin-
nanväylä – Tuusulanväylä**

HEL 2019-012176 T 10 03 01

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue pyytää Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausuntoa maantien 152 parantamista välillä Hämeenlinnanväylä -Tuusulanväylä, aluevaraussuunnitelmaa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Museo on tutustunut aineistoon tarkastellen ohjelmaa Tuusulan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen sekä arkeologian näkökulmasta, ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus koskee maantien 152 välille Hämeenlinnanväylä–Tuusulanväylä suunniteltavan uuden tieyhteyden vaihtoehtojen arviointia. Suunnittelu sisältää ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sekä kaavoitusta varten tehtävän aluevaraussuunnitelman laatimisen. Uudenmaan ELY-keskus käynnisti yhdessä Vantaan kaupungin ja Tuusulan kunnan kanssa aluevaraussuunnitelman laatimisen keväällä 2018. Vantaalla on käynnissä koko kaupungin yleiskaavan laatiminen. Myös Tuusulassa on käynnissä koko kunnan yleiskaavan laatiminen. Lisäksi Focus-alueella on asemakaavoitusprosessit kesken.

Suunnittelun taustalla on tarve kehittää Keski-Uudenmaan pääväylien välisiä poikittaisia yhteyksiä ja tukea maakunnallisesti merkittäviä logistiikkatoimintoja, ja Maantien 152 uutta linjausta onkin kutsuttu Kehä IV –nimellä. Aluevaraussuunnitelman tavoitteena on ollut saada aikaan laadukas ja hyväksyttävä tielinjaus, jonka pohjalta alueen maankäyttöä voidaan kehittää.

Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on tutkittu seuraavia vaihtoehtoja:

17.6.2020

Vaihtoehto 1 (Hämeenlinnanväylä–Tuusulanväylä) sisältää uuden maantietasaisen väylän Hämeenlinnanväylän ja Tuusulan välillä. Yhteys on mitoitettu seudullisena maantienä. Se on logistiikan laatukäytävä, jossa liikenteen toimintavarmuus ja sujuvuus korostuvat.

Vaihtoehto 0+ (Focus-alue) sisältää uuden maantien Myllykyläntien ja Tuusulanväylän välillä. Yhteys palvelee Focuksen asemakaava-aluetta kytkien sen Tuusulanväylään ja muuhun tie- ja katuverkkoon.

Suunnittelualue on pääkaupunkiseudun ja sitä ympäröivän maaseudun taitekohdassa. Alueella on paikoin vanhaa kulttuurimaisemaa, mutta myös järeästi rakennettua ympäristöä ja ympäristöhäiriöitä aiheuttava toimintoja. Elinympäristössä on nähtävissä rakenteita ja jälkiä monista historian kerrostumista.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kulttuuriympäristön kannalta Tuusulan kunnan alueella keskeisin ja kriittisin kohta tiehankkeessa on selkeän avoimen maisematilan muodostava Tuusulanjoki ympäröivine viljelysaukeineen. Tuusulanjokilaakson maisema-arvot liittyvät etupäässä viljelymaisemaan, josta välittyy alueen asutushistorian kerroksellisuus aina uuden ajan alusta 1800-luvun lopulle. Myllykylä on säilynyt jokilaaksossa pienipiirteisenä kulttuuriympäristönä. Myllykyläntieltä katsoen maisemakuvaa hallitsevat laajat yhtenäiset peltoaukeat. Myllykylässä on useita rakennuksia ja rakennusryhmiä, jotka kohoavat maamerkeiksi.

Arviointiselostus antaa hyvän ja (inho)realistisen lähtökohdan arvioida kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutuksia Myllykylän osalta.

Uusi tielinjaus sijoittuu Myllykylässä asutuksen tuntumaan vanhaa kylärakennetta halkoen. Yleiskaavoissa eritasoliittymän alueelle on osoitettu teollisuus- ja varastoalueita sekä työpaikka-alueita. Vaihtoehdon 1 Myllykylän eritasoliittymä sijoittuu keskeiselle paikalle muuttaen arvokasta kylämaisemaa. Eritasoliittymän ja siihen kytkeytyvän maankäytön alta puretaan alustavasti arvioiden 3–6 asuinrakennusta, mutta kokaisuus selviää liittymäratkaisun ja asemakaavoituksen myötä. Muutamien eritasoliittymän ympärille jäävien asuintalojen viihtyvyys heikentyy merkittävästi uuden väylän ja maankäytön myötä. Vaihtoehdossa 0+ maantieyhteys on jatkuva Myllykyläntien suuntaan ja se kytkeytyy tasoliittymänä nykyisiin väyliin, jolloin haitalliset vaikutukset asutukseen ovat vaihtoehtoa 1 vähäisempiä.

Maankäytön muutosten myötä alueen nykyisin pääosin luonnontilaiset alueet muuttuvat rakennetuksi ympäristöksi. Tielinjaus suuntautuu vastoin maisemarakennetta ja Tuusulanjokilaaksoa, mikä aiheuttaa merkit-

17.6.2020

täviä muutoksia maisemaan. Erityisesti haitallinen vaikutus on merkittävä Myllykylän ja Tuusulanjoen maisemallisessa solmukohtassa, jossa yhdistyy uusi väylä, Tuusulanjoen silta sekä Myllykylän eritasoliittymä.

Myllykylän eritasoliittymä sijoittuu maiseman solmukohtaan mäkikumpareelle, josta avautuu kaunis näkymä kohti Annebergin tilaa ja peltoalueita. Eritasoliittymän ramppivaihtoehdossa 1 sijoittuu Myllykyläntien länsipuolelle ja siten maisemassa vähemmän näkyvälle puolelle. Ramppivaihtoehdossa 2 koillinen ramppi työntyy lähelle keskellä peltoaluetta sijaitsevaa tilakeskusta ja tulee näkymään suurmaisemassa pohjoisen suunnasta katsottuna. Myllykyläntien eritasoliittymän alta puretaan Yrjölän talo, joka on kunnostamattomana menettänyt kulttuurihistoriallista arvoaan.

Kaksikaistainen väyläosuus on 3,5 kilometriä pitkä ja sisältää 3–4 uutta eritasoliittymää. Tie sijoittuu jaksolle, jossa on vanhaa kulttuurimaisemaa, pientaloasutusta, arvokasta luonnonympäristöä, metsäselänheitä ja maa-ainesten ottoalueita. Tie linjautuu vastoin maisemarakennetta ja Tuusulanjokilaaksoa. Tämä aiheuttaa merkittäviä muutoksia maisemaan tieleikkausten ja -pengerrysten myötä. Neljä uutta eritasoliittymää vievät paljon tilaa ja ovat maisemakuvassa hallitsevia. Maiseman solmukohtassa, jossa on mutkitteluva vanha tie ja avoimena säilynyttä kulttuurimaisemaa, tieyhteyden sekä Myllykylän eritasoliittymän rakentamisen aiheuttama haitallinen kokonaisvaikutus on erittäin suuri juuri tässä kohdin.

Vaihtoehdossa 0+ maisemallinen vaikutus on hieman lievempi, kun rakentaminen on vähemmän järeää ja eritasoliittymistä toteutetaan vain yksi. Yhdessä maankäytön kanssa haitalliset vaikutukset Myllykylän kulttuurimaisemaan ja koko Focus-osuuden maisemarakenteeseen ovat kuitenkin suuria.

Suhteuttaen arviointiselostuksessa esitettyjä toimenpiteitä Myllykylän osalta tulee hyvin selväksi, että erityisen kriittinen hankkeessa on Myllykylän eritasoliittymä, joka sijoittuu maiseman solmukohtaan. Lisäksi selostus todentaa huonon vaihtoehdon huonomman vaihtoehdon, eli ramppivaihtoehdo 2:n haitallisen kokonaisvaikutuksen.

Tämän johdosta Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseo toteaa, että kulttuuriympäristön ja maiseman kestävyys osalta vaihtoehdo 0+ tulee olla suunnitelmien lähtökohta.

Arkeologia

17.6.2020

Suunnittelualan ympäristössä sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset on esitetty YVA-ohjelman sivulla 71, kuvassa 39 muinaisjäännösrekisterin mukaisesti.

Suunnitteluvaihtoehdot VE 1 ja VE 0+ sijoittuvat Huhtarihi–Mäkiniittu alueelle, jossa tiedetään sijainneen 1,3 km² alalla 18 kiviröykkiötä. Röykkiöistä on löydetty luiden palasia sekä joitakin esineiden katkelmia, joiden perusteella ne voidaan tulkita esihistoriallisiksi haudoiksi. Kyseessä on huomattava röykkiöhautojen keskittymä. Aluetta on tutkittu arkeologisilla inventoinneilla 1930-luvun puolivälistä lähtien. Viimeisimmät inventoinnit alueelta tekivät esihistoriallisten muinaisjäännösten osalta Kirsi Luoto 2006 ja historiallisten muinaisjäännösten osalta Katja Vuoristo 2009. Alueen röykkiöistä kahdeksan on tuhoutunut 1930-luvun jälkeen tai matalia kivilatomoja ei ole pystytetty myöhemmissä inventoinneissa enää paikallistamaan kasvillisuuden seasta.

Lähimpänä suunnittelualan VE 1 ja VE 0+ tielinjausta ovat kiinteät muinaisjäännökset Johannisberg A (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 858010018) ja Puusepätie (1000007200). YVA-suunnitelman kuvassa 48 esitetyn Finavian eritasoliittymän eteläpuolella sijaitseva kiinteä muinaisjäännös Vävars, röykkiö c (858010019) on myös lähietäisyydellä mikäli eritasoliittymä ja siitä etelään johtava yhteys toteutetaan. Kaikki edellä mainitut muinaisjäännökset ovat kiviröykkiöitä.

Suunnittelualueella sijaitsee lisäksi kaksi muinaisjäännösrekisteristä poistettua, kadonneiksi tulkittua röykkiötä: Huhtarinmäki (858010017) ja Jussila (858010020). Tuusulan museosta 16.6.2020 saadun tiedon perusteella on syntynyt vahva epäily, että edellä mainituista röykkiöistä löytyy edelleen jälkiä maastossa. Huhtarihi–Mäkiniittu alueelta eri vuosina tehdyissä inventoinneissa on ristiriitaisuuksia. Aikaisemmin havaittuja röykkiöitä ei ole pystytty enää myöhemmin paikallistamaan ja toisaalta vuoden 2006 inventoinnissa löydettiin alueelta neljä uutta röykkiötä. Näiden seikkojen sekä röykkiöalueen merkittävyyden takia Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo katsoo, että suunnittelualueilla VE 1 ja VE 0+ on tehtävä muinaisjäännösten tarkkuusinventointi, jossa selvitetään alueella sijaitsevien kiinteiden muinaisjäännösten nykyinen tilanne.

Edellä mainitun tarkkuusinventoinnin valmistuttua voidaan päättää, minkälaisia toimenpiteitä suunnittelualueella sijaitseviin kiinteisiin muinaisjäännöksiin kohdistetaan. Mikäli tie tai rakentamisalue ulottuu muinaisjäännösten kohdalle, on noudatettava muinaismuistolain 13. §:ää, jonka mukaan yleisen tiehankkeen ollessa kyseessä tulee asiasta järjestää neuvottelu rakennuttajan, maanomistajan, Museoviraston ja Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon edustajien kesken. Mui-

17.6.2020

naismuistolain 11. §:n mukaan muinaisjäännökseen voidaan kajota, mikäli se tuottaa merkitykseensä verraten kohtuuttoman suurta haittaa. Tällöin muinaisjäännös on mahdollista poistaa edellä mainitussa neuvottelussa määriteltyjen riittävien tutkimusten jälkeen.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö